

Prædiken til 3. søndag i fasten

Joh. 8, 42-51

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes: Jesus sagde til dem: »Hvis Gud var jeres fader, ville I elske mig, for det er fra Gud, jeg er udgået og kommet. Jeg er ikke kommet af mig selv, men det er ham, der har udsendt mig. Hvorfor forstår I ikke, hvad jeg siger? Fordi I ikke kan høre mit ord. I har Djævelen til fader, og I er villige til at gøre, hvad jeres fader lyster. Han har været en morder fra begyndelsen, og han står ikke i sandheden, for der er ikke sandhed i ham. Når han farer med løgn, taler han ud fra sig selv; for løgner er han og fader til løgner. Men jeg siger sandheden, derfor tror I mig ikke. Hvem af jer kan påvise nogen synd hos mig? Når jeg siger sandheden, hvorfor tror I mig da ikke? Den, der er af Gud, hører Guds ord; men I hører ikke, fordi I ikke er af Gud.« Jøderne sagde til ham: »Har vi ikke ret i at sige, at du er en samaritaner og besat af en dæmon?« Jesus svarede: »Jeg er ikke besat af en dæmon, jeg ærer derimod min fader, men I vanærer mig. Jeg søger ikke min egen ære; der er en, der søger den, og han dømmes. Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den, der holder fast ved mit ord, skal aldrig i evighed se døden.« Johanneevangeliet 8,42-51

Troen skal ikke hindres.

Her er vi unægteligt et godt stykke op af konfliktstigen! Gud er min far, og jeres far er djævelen. Han er en løgner, og det har han altid været. Men jeg siger sandheden, og derfor hører I ikke, hvad jeg siger. *Hvafornøet*, siger modstanderne, skal du krænke vores ytringsfrihed? Har vi nu ikke lov at sige, at du er en udlænding, der er totalt syg i hovedet? Sådan går skænderiet.

Hvordan det kunne gå så galt, hvordan det, der burde være en respektfuld samtale, kunne køre sådan af sporet, er ikke det, der skal optage os her. Der er unægtelig tale om et os og dem, et sort og hvidt, et de gode og de onde. Men når *Johanneevangeliet* iscenesætter sagen på den måde, kommer vi ikke uden om, at der ligger en sandhed i det. Et sted trækker kristendommen en streg i sandet, og på den ene side står der ja og på den anden nej.

Det har så senere i historien vist sig, at det var rigtig uheldigt, at *Johanneevangeliet* definerer Jesu modstandere som ”jøderne”. Det har givet mange ureflekterede mennesker et holdepunkt for deres indgroede mistænksomhed og fremmedangst – og givet samvittighedsløse mennesker en prygelkna-

be til modbydelige jødeforfølgelser og pogromer op gennem historien. Og det kan jo undre, al den stund Jesus selvfølgelig selv var jøde. Desuden: selv om disse Jesu modstandere utvivlsomt var jøder, kan de naturligvis lige så lidt repræsentere alle mulige andre jøder, som nutidens religiøse terrorister repræsenterer den religion, hvis navn de misbruger. Tværtimod er religionerne i dag måske de eneste aktører, som kan bibringe mennesker den kombination af mening og håb, som er nødvendig for en fredelig og bæredygtig verden i fremtiden.

Men: der er en grund til skarpheden og Jesu klare grænsedragning i teksten, men inden vi kommer så langt, kan jeg ikke lade være at tænke på en aktuel begivenhed med tankevækkende lighedstræk til skænderiet i dagens tekst. Sidst i januar var der en høring på Christiansborg om offentlighedsteologi, det vil sige om kristen og kirkelig tilstedeværelse i det offentlige rum og den offentlige debat. Der kunne jeg og alle andre opleve en kendt politiker kalde Folkekirkens Nødhjælp ”Antikrist”, altså bruge en eksplisit religiøs fordømmelse over for den nødhjælpsorganisation, som mange sogne går sammen med ved den årlige sogneindsamling, som fandt sted i søndags.

Der er et sørgeligt emne, som kaldes ”niveauet i den offentlige debat”. Dette niveau er som bekendt styrtdykket, de ca. 20 år højrepopulismen har fået vind i sejlene i dansk politik, og den nævnte politikers fordømmelse er vel blot en understregning af, at ingen grovheder er for grænseoverskridende til at blive fyret af mod mennesker, man ikke kan lide. Mere interessant er det

imidlertid at betragte politikerens fordømmelse som et reelt kristeligt synspunkt.

Det antikristelige ved Folkekirkens Nødhjælp skulle så være kombinationen af, at ordet ”Folkekirkens” indgår i nødhjælpsorganisationens navn, og at den med sit arbejde for verdens fattigste og mest udsatte gør noget, som denne politiker opfatter som ”politikmageri”. Han mener ikke, kirken har en mening om politik, fordi – som han skriver i et efterfølgende avisindlæg – dens rige ikke er af denne verden.

Det er let at få øje på en hel del dunkelheder i politikerens forestillinger, herunder hvilket rige det er, han mener, der er ”kirkens”, og om Folkekirkens Nødhjælp ikke ville være Antikrist, hvis den havde et andet navn – samt selvfølgelig den notoriske uklarhed der ligger i brugen af ordet ”politik”. Men det dybere spørgsmål er, om kirken skal arbejde for det gode i verden og bekæmpe det onde, eller om den i et forsøg på udelukkende at forholde sig til noget, der ”ikke er af denne verden”, skal se stiltiende til verdens skæve gang?

Det sidste har ingen luthersk eller evangelisk kirke vist nogen sinde gjort. Men endnu mere afgørende er betydningen af det Guds ord, som kirken bygger på. Det ord er Kristus, som i en velkendt lignelsestale gør næstekærlighed til en adgangsbetingung til Guds rige, og siger: ”Alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I gjort mod mig”. Andre steder taler Kristus ikke om næstekærligheden og Guds rige i den slags mål-middel-kategorier, men det er en anden sag. Afgørende er derimod, at han her udpensler, hvad næstekærlighed

betyder, idet han begrundet modtagelsen i Guds rige med den begrundelse, at ”jeg var sulten, og I gav mig noget at spise, jeg var tørstig, og I gav mig noget at drikke, jeg var fremmed, og I tog imod mig, jeg var nøgen, og I gav mig tøj, jeg var syg, og I tog jer af mig, jeg var i fængsel, og I besøgte mig”. Det er egentlig en ret præcis beskrivelse af, hvad Folkekirkens Nødhjælp gør. Hvordan denne adfærd kvalificerer nødhjælpsorganisationen til at fordømmes som Antikrist, står ikke helt klart. Det, der står klart, er, at den bibelske Antikrist er en skikkelse, som bruger store ord og fører mange vild. Midlet til at undgå forførelsen er at besinde sig på, hvad Guds ord faktisk betyder.

Jesus bruger ikke betegnelsen Antikrist i sin polemik mod sine modstandere i dagens tekst, men han siger, at de har Djævelen til far, og at de er villige til at gøre, hvad han har lyst til – og det må omtrent være lige så godt som udtrykket ”Antikrist”. Men hans polemik går på noget ganske andet end den førnævnte politikers polemik. Det er sjældent, at Jesus bliver så vred, og svinger sig op til så kategoriske udtalelser som det her, og når det sker – som ved tempelrensningen efter indtoget i Jerusalem og i den tekst, der indgår i dåbsritualet, hvor Jesus bliver vred, fordi disciplene vil holde de små børn væk fra Jesus – når det sker, er det, fordi nogen eller noget nedbryder troens mulighed: Ikke troen på dit eller dat, som man kan forestille sig, men troen som den tillid hvorigennem Gud kommer til menneskene. Troen altså hvorved mennesker frelses. Hvorved også vi frelses. Kræmmerne havde gjort templet til en røverkule og dermed forhindret menne-

Redaktion

Valgmenighedspræst
Margrethe Dahlerup Koch
Egevej 4
6950 Ringkøbing
mdkoch@mail.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

skers møde med Gud i ærlig og inderlig bøn. Over for disciplene, som vil forhindre de små børns adgang til Jesus, fremholder Jesus netop børnene som eksempler på den uforbeholdne tro eller tillid, hvorigennem Gud kommer til os med sin frelse og forandringens mulighed.

Jesu modstandere i dagens prædiketekst kan ikke anerkende, at mennesker frelses ved tro. For dem frelses mennesker ved lovgerninger, det vil sige ved at overholde loven. Med moderne begreber kunne man måske sige, at de hyldede en behavioristisk eller funktionalistisk moral, ifølge hvilken det gode, menneskene skulle gøre, kunne måles og vejes. Men Gud frelser os som uretfærdige, ikke fordi vi er retfærdige. Uacceptabelt for Jesus er det altså at sætte kriterier op for menneskers frelse. Gud elsker dig og mig og alle i vores syndighed og uretfærdighed og utilstrækkelighed og mangelfuldhed. Gud frelser os, når vi tror Gud og derfor beder Gud gøre det. Præcis dér er det, Jesus trækker strengen – så der er et ja og et nej. Jesu modstandere repræsenterer præcis det, som han et andet sted kalder synd mod Helligånden. Helligåndens gerning er nemlig det, der sker i et menneske, når det tror Gud.

Men altså: det er ikke et spørgsmål om at tro dit eller dat og bestemte forestillinger. Troen er tilliden til Gud. Men det medfører uomgængeligt, at den der tillidsfuldt tror, hører opmærksomt efter, er opmærksom på hver ytring, der udgår fra Gud. Det vil altså sige, at den troende nødvendigvis tjener Gud, lægger sig efter Gud, gør alt hvad vedkommende kan for i sit liv så at sige at gå i

Jesu fodspor – selvfølgelig ikke på en naiv måde, hvor man tror, man skal leve som i oldtiden, men hvor man prøver at bruge sin bedste dømmekraft til at finde Jesu fodspor i nutiden.

Det indebærer så, at man må prøve at forstå sin samtid og mange af de udfordringer, der rejser sig her. Globaliseringen sætter en uafviselig dagsorden, hvor din næste, som du skal elske, også er den kineser, vietnameser eller inder, der har produceret dit tøj. Ligesom det er den afrikanske bonde, som får sine levemuligheder ødelagt af de klimaforandringer, som vores livsstil har forårsaget. Eller – relevant i forhold til dagens første tekst om dansen om guldkalven – økonomismen, som i dag er denne verdens absolut dominerende religion. Jesus siger, at vi ikke kan tjene både Gud og mammon, pengeguden. Men i dag er det mammon, ikke Jesu far, som er højeste norm i alt det, der bestemmer verdensordenen og de muligheder, livet har at udfolde sig på nationalt og internationalt. I nutidens markedsførelse frygter ingen paven i Rom, men Verdenshandelsorganisationen, WTO, røgter loven og slår ned med hård hånd på enhver kætter, der ikke underkaster sig dens regler.

Jesus fordømmer enhver norm, som ødelægger troens mulighed, og Guds kærlighed kan ikke kapitaliseres eller markedsføres. Så den, der tror, lytter, når Jesus siger, at han eller hun ikke kan dyrke både Gud og mammon, og han eller hun prøver intenst at finde Jesu fodspor; i sin pensionsopsparing, i sine indkøb, i sin måde at holde ferie på, i sin måde at blive underholdt på, i sin måde at transportere sig på. Og når han eller hun

bliver træt, og igen må konstatere, at langt fra alt blev nået i dag, og at alt for meget af det, der blev nået, ikke blev nået på den mest rigtige måde, så må han eller hun folde sine hænder og huske, at Gud elsker os alle, lige så sølle og syndige, som vi også er – og at Gud giver os en ny dag og et nyt håb og en masse muligheder for at blive grebet af Guds fred.

Amen

Martin Ishøy

Sankt Jørgensbjerg, Roskilde

Salmer:

878 (100 salmer), 882 (100 salmer), 621, 493, 476, 14